

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8374/2021
17.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић, Драгане Бољевић, Гордане Џакула и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Славица Глишић Полић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Ваљеву, чији је заступник Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 344/21 од 07.09.2021. године, у седници одржаној дана 17.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 344/21 од 07.09.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Вишег суда у Шапцу Гж рр1 344/21 од 07.09.2021. године у делу става првог изреке и пресуда Основног суда у Лозници Прр1 29/19 од 10.06.2021. године у делу става првог изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца којим је тражио накнаду материјалне штете због повреде права на суђење у разумном року у поступку стечаја Ст 50/2010, који се води пред Привредним судом у Ваљеву, у износу од 8.093,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужене, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж рр1 344/21 од 07.09.2021. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници Прр1 29/19 од 10.06.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу, на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Ваљеву Ст 50/10, исплати износ од 97.706,00 динара. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражио да му тужена на досуђени износ исплати законску затезну камату од 02.10.2009. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 69.000,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате, док је преко досуђеног, а до

траженог износа од 105.000,00 динара, захтев тужиоца за накнаду трошкова одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж pp1 344/21 од 07.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. ЗПП.

Тужилац је доставио одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната конформном методом, по оцени Врховног касационог суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у светлу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пред Трговинским судом у Ваљевоу, дана 19.06.2009. године, покренут је поступак стечаја над ХК „Вискоза“ ад „Свила“ доо, привредним друштвом са већинским државним капиталом, а дана 15.09.2009. године, донет је закључак о спровођењу стечајног поступка банкротством. Поступање суда и стечајног управника је у почетној фази било ефикасно, али се након продаје дела имовине 10.06.2015. године, поступање не може сматрати ефикасним. Закључком о листи потраживања Трговинског суда у Ваљевоу Ст 16/09 од 02.10.2009. године тужиоцу је, као повериоцу четвртог исплатног реда, признато потраживање у износу од 97.706,00 динара (главни дуг у износу од 59.573,00 динара и камата у износу од 38.133,00 динара). Према извештају Привредног суда у Ваљевоу Ст 50/10 од 09.01.2020. године и извештају ХК „Вискоза“ ад „Свила“ доо "у стечају" од 11.06.2020. године, потраживање тужиоца према стечајном дужнику износи укупно 89.613,00 динара, који износ чине главни дуг од 59.573,00 динара и законска затезна камата од 30.040,00 динара. Законска затезна камата обрачуната на главни дуг до дана отварања поступка стечаја, прерачуната је у складу са одлуком Уставног суда РС од 24.07.2012. године, односно применом простог интересног рачуна. Закључак о листи утврђених и оспорених потраживања након прерачуна камате није мењан. Тужилац у стечајном поступку није наплатио своје потраживање. Решењем Привредног суда у Ваљевоу Р4 Ст 391/2018 од 04.04.2018. године, донетим по приговору тужиоца, утврђено је да је у предметном стечајном поступку повређено његово право на суђење у разумном року и наложено поступајућем стечајном судији да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме све мере како би се стечајни поступак што пре окончао.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Наиме, тужена одговара за штету када тужилац, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатио своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да му је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Наводи ревизије да стечајни поступак није окончан и да ће тужилац своје новчано потраживање намирити у том поступку, нису од утицаја на правилност одлуке у овом спору. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужилац је стекао право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања, без обзира на то што стечајни поступак још увек није окончан. Исплатом накнаде штете, тужена ступа у стечајни поступак на место тужиоца, и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде материјалне штете.

Међутим, по оцени Врховног касационог суда, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете.

Закључком стечајног суда Ст 16/09 од 02.10.2009. године тужиоцу је признато потраживање у одређеном новчаном износу у који су урачунати и приписани главници законска затезна камата, обрачуната до дана отварања стечајног поступка и трошкови поступка. Обрачун законске затезне камате извршен је применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време доношења означеног закључка. Том одредбом било је прописано да се обрачун дуга увећаног за затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог закона, применом конформне методе.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, објављеном у „Службеном гласнику Републике Србије“ број 73 од 27.07.2012. године, утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке, у стечајном поступку је применом пропорционалне методе (прост интересни рачун) обрачуната законска затезна камата на износ главног дуга стечајног дужника и утврђена њена висина у износу од 55.323,00 динара.

Првостепени суд је досудио тужиоцу накнаду штете у износу утврђеном закључком стечајног суда од 02.10.2009. године. По становишту тог суда, имајући у виду садржину одредбе члана 60. Закона о Уставном суду, означена одлука Уставног суда не може се примењивати ретроактивно - на односе који су настали и правноснажно решени пре дана њеног објављивања, а у конкретном случају протекао је и рок прописан чланом 61. тог закона (за измену коначног и правноснажног појединачног акта донетог на основу неуставног прописа).

Другостепени суд је одбио жалбу тужене, али у образложењу донете пресуде није посебно ценио њене наводе да је потраживање тужиоца, признато закључком стечајног суда од 02.10.2009. године, било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду.

Изложено правно становиште првостепеног суда, чију исправност другостепени суд није ценио када је одлучивао о жалби тужене, по схватању Врховног касационог суда није правилно.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату. То је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и поново обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна.

У конкретном случају то је и учињено у поступку стечаја и новим обрачуном утврђена укупна висина тужиоцевог потраживања од 89.613,00 динара - главни дуг од 59.573,00 динара и законска затезна камата од 30.040,00 динара.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је делимично усвојио ревизију тужене и преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је одбио захтев за износ од 8.093,00 динара - разлику између затезне камате обрачунате до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе и затезне камате обрачунате до истог дана применом методе простог интересног рачуна и приписане главници, те применом члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у другом ставу изреке.

У преосталом делу ревизија тужене није основана, због чега је у смислу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у трећем ставу изреке.

Имајући у виду делимичан успех тужене у поступку по овом ванредном правном леку, као и да састав одговора на ревизију од стране тужиоца, није био нужан трошак за вођење ове парнице, то је Врховни касациони суд одбио захтеве парничних странака за накнаду трошкова ревизијског поступка, те применом члана 165. став 1. и 2. ЗПП у вези са чланом 153. став 2. истог закона, одлучио као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић